

Силабус
навчальної дисципліни
Психологія
2025-2026 навчальний рік

Освітня програма «Середня освіта (Математика)»
Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)
галузь знань 01 Освіта/ Педагогіка
спеціальність 014 Середня освіта (Математика)
кваліфікація: бакалавр середньої освіти вчитель математики

Викладач	Тетяна МАКАРОВА
Посилання на сайт	bdpu.org.ua https://bdpu.org.ua/nesterenko/
Контактний тел.	0980406574
E-mail викладача:	makarova.vivat@gmail.com
Графік консультацій	Індивідуальний

Обсяг курсу на поточний навчальний рік:

Форма навчання	Кількість кредитів/ годин	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	звітність
Денна	6/180	30	30	120	екзамен
Заочна		8	8	164	

Семестр: 2

Мова навчання: українська

Ключові слова: психіка, свідомість, особистість, емоції, воля, розвиток людини, розвиток пізнавальних процесів, вікова періодизація, онтогенез, психологія навчання, психологія виховання, психологія педагогічної діяльності.

Мета та предмет курсу. Метою викладання навчальної дисципліни «Психологія» є забезпечення загальної теоретичної та практичної підготовки здобувачів вищої освіти у галузях загальної, вікової та педагогічної психології. Предметом психології є закономірності розвитку психіки людини, розвиток особистості й когнітивних процесів людини на різних вікових етапах, психологічні основи навчання, виховання і педагогічної діяльності.

Компетентності та програмні результати навчання:

ЗК-1. Здатність виявляти повагу та цінувати українську національну культуру, багатомірність і мультикультурність у суспільстві; здатність до вираження національної культурної ідентичності, творчого самовираження;

ЗК-2. Здатність учитися, здобувати нові знання й уміння;

ЗК-3. Здатність до прийняття ефективних рішень у професійній діяльності та відповідального ставлення до обов'язків, мотивування людей до досягнення мети;

ЗК-4. Здатність генерувати нові ідеї (креативність), ініціативність та підприємливість;

ЗК-5. Здатність до міжособистісної взаємодії, роботи в команді;

ЗК-6. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології;

ЗК-7. Здатність використовувати навички публічного мовлення, ведення дискусії та полеміки.

ПР-1. Відтворює базові знання навчальних дисциплін з циклу загальної підготовки в обсязі необхідному для загального розвитку та використання у професійній діяльності;

ПР-2. Знає теоретичні основи освітнього процесу, здатний інтегрувати знання, аналізувати і порівнювати педагогічні технології, експериментувати в педагогічній діяльності;

ПР-3. Знає українську національну культуру, виявляє повагу до інших культур, здатний організувати патріотичне виховання учнів;

ПР-4. Здатний продемонструвати та застосувати знання з математики та історії розвитку математики;

ПР-5. Здатний розв'язувати задачі різних рівнів складності шкільної математики;

ПР-6. Розуміє і здатний застосувати основні теоретичні положення методики навчання відповідного предмету на рівні, необхідному для досягнення інших результатів освітньої програми;

ПР-7. Знає, здатний пояснити та продемонструвати фрагменти організації навчання учнів математики на різних конкретних етапах уроку з урахуванням вікових особливостей учнів та специфіки навчальних цілей;

ПР-8. Здатний спроектувати і провести на належному рівні урок математики;

ПР-9. Здатний виявляти помилки та недоліки в знаннях та уміннях учнів, в логіці міркувань, пояснювати різницю між фактами та наслідками;

ПР-10. Здатний розрізняти, критично осмислювати, використовувати традиційні та інноваційні підходи, принципи, методи, прийоми навчання та організації професійній діяльності, працювати в команді;

ПР-11. Здатний планувати й здійснювати освітній процес, досліджувати результативність навчання, робити висновки про ефективність використовуваних методів, прийомів та засобів навчання та виховання;

ПР-12. Здатний аналізувати, проектувати, впроваджувати та вдосконалювати навчально-методичне оснащення навчання відповідних предметів і виховання учнів;

- ПР-13. Розуміє важливість збереження здоров'я (власного й навколишніх), відтворює базові знання з охорони праці та безпеки життєдіяльності у обсязі, необхідному для збереження життя, здоров'я учнів та забезпечення їх прав;
- ПР-14. Здатний сприймати інформацію, творчо її переосмислювати та застосовувати в процесі професійної діяльності, виявляти лідерські якості;
- ПР-15. Здатний формулювати думку логічно, доступно, дискутувати і аргументовано відстоювати власну точку зору в процесі фахової діяльності, модифікувати висловлювання відповідно до культурних особливостей співрозмовника;
- ПР-16. Здатний презентувати результати власних досліджень усно / письмово для поінформованої аудиторії.

Зміст курсу

Змістовий модуль 1. Основи загальної психології.

Тема 1. Вступ до загальної психології. Предмет, об'єкт і завдання загальної психології. Галузі психології. Методи загальної психології. Психіка і свідомість.

Тема 2. Пізнавальні процеси. Відчуття. Сприймання. Увага. Пам'ять. Мислення. Уява. Класифікація пізнавальних процесів.

Тема 3. Особистість у діяльності та групі. Діяльність і активність. Особистість. Міжособистісне спілкування.

Тема 4. Воля. Емоції та почуття. Воля. Емоції. Почуття. Класифікація емоцій і почуттів.

Тема 5. Темперамент. Характер. Здібності. Темперамент. Типи темпераменту. Характер. Риси характеру. Здібності. Види здібностей.

Змістовий модуль 2. Основи вікової психології.

Тема 6. Вступ до вікової психології. Предмет, об'єкт і завдання вікової психології. Розділи вікової психології. Групи методів вікової психології. Основні чинники психічного розвитку людини. Періодизації вікового розвитку.

Тема 7. Дитяча психологія. Когнітивний і емоційний розвиток немовляти. Криза 1 року. Когнітивний і психосоціальний розвиток дитини у ранньому віці. Криза 3 років. Когнітивний і особистісний розвиток дошкільників. Готовність дитини до навчання в школі. Криза 6 років.

Тема 8. Психологія молодшого шкільного віку. Адаптація до школи. Когнітивний і особистісний розвиток молодших школярів.

Тема 9. Психологія підліткового віку. Вплив фізичного розвитку на психічний і особистісний розвиток підлітка. Когнітивний і особистісний розвиток підлітка. Криза підліткового віку.

Тема 10. Психологія юнацького віку. Когнітивний і особистісний розвиток в ранньому юнацькому віці. Особистісне і професійне

самовизначення. Криза юнацького віку. Когнітивний і особистісний розвиток в пізньому юнацькому віці. Криза юнацького віку.

Тема 11. Психологія зрілого віку. Когнітивний і особистісний розвиток. Дружба. Професійна самореалізація. Сім'я. Криза «середини життя». «Синдром спустошеного гнізда».

Змістовий модуль 3. Основи педагогічної психології.

Тема 12. Вступ до педагогічної психології. Предмет, об'єкт і завдання педагогічної психології. Розділи педагогічної психології. Методи педагогічної психології.

Тема 13. Психологія виховання. Поняття про психологію виховання. Засоби виховного впливу. Вікові особливості виховання. Самовиховання.

Тема 14. Психологія навчальної діяльності. Поняття про психологію учіння. Психологічна структура навчальної діяльності. Психологічні механізми засвоєння знань. Вікові особливості навчальної діяльності. Поняття про психологію навчання. Типи навчання. Психологічні закономірності управління процесом навчання.

Тема 15. Психологія педагогічної діяльності. Поняття про психологію педагогічної діяльності. Стилі педагогічної діяльності. Функції педагогічної діяльності. Особистість педагога. Профілактика і подолання конфліктів у педагогічній діяльності.

Методи навчання: словесні (лекція, пояснення, розповідь, бесіда, ілюстрування), самостійне спостереження, опора на життєвий досвід студента, проблемного викладання, мозкової атаки, тренінг, аналіз ситуацій.

Методи контролю і самоконтролю у навчанні: індивідуальне опитування, фронтальне опитування, комбіноване опитування, письмовий і тестовий контроль, самоконтроль і самооцінка.

Політика курсу (особливості проведення навчальних занять):

Політика щодо дедлайнів та перекладання. Своєчасне виконання практичних завдань і самостійної роботи є обов'язковим. Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Відпрацювання тем курсу, що були пропущені або не підготовлені, відбувається на консультаціях, згідно графіка.

Політика щодо академічної доброчесності. Дотримання норм академічної доброчесності є загальною вимогою для здобувачів БДПУ, згідно з Положенням про академічну доброчесність у БДПУ (http://bdpu.org/wp-content/uploads/2020/03/akademdobrochesnist-_sayt.pdf). Очікується, що письмові роботи здобувачів будуть їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування, втручання в роботу інших здобувачів становлять, але не обмежують приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак

академічної недоброчесності в письмовій роботі здобувача є підставою для її незарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману. При повторних порушеннях, беручи до уваги моральний аспект проблеми, до здобувача можуть бути застосовані дисциплінарні заходи.

Політика щодо відвідування. Очікується, що всі здобувачі вищої освіти відвідають лекційні та практичні заняття курсу. За об'єктивних причин (хвороба, працевлаштування, міжнародне стажування тощо) навчання може відбутись в онлайн форматі за погодженням із викладачем.

Технічне й програмне забезпечення/обладнання, наочність: освітні платформи інтерактивної взаємодії у форматі відео-конференції ZOOM, Google Meet; віртуальне навчальне середовище Moodle університету, що містить навчально-методичний комплекс дисципліни для ефективної взаємодії, самоосвіти та контролю освітніх результатів здобувачів; Google-сервіси (Keep, документи, презентації, форми, чат, календар, диск); ноутбук Acer Aspire 5 A515-58P-379M; графічний монітор Huion Kamvas Pro 13; мультимедійний проектор Optima GT 1080e; екран.

Система оцінювання та вимоги: внутрішня університетська 100-бальна шкала. Після вивчення навчальної дисципліни їх результати конвертуються в шкалу ECTS шляхом ранжування навчальних досягнень.

Оцінка за університетською шкалою	Оцінка шкалою ЄКТС
90-100	A
78-89	B
65-77	C
58-64	D
50-57	E
35-49	FX (з можливістю повторного складання)
1-34	F (з обов'язковим повторним вивченням ОК)

Узагальнені критерії оцінювання:

- «А», 90–100 балів – здобувач вищої освіти виявляє особливі творчі здібності, уміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить та опрацьовує необхідну інформацію, уміє використовувати набуті компетентності для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні обдарування й нахили;
- «В», 78–89 балів – здобувач вищої освіти вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, вільно розв’язує вправи й задачі в стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна;
- «С», 65–77 балів – здобувач вищої освіти вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача, у цілому самостійно застосовувати її на практиці, контролювати власну діяльність, виправляти помилки, серед яких є суттєві, добирати аргументи для підтвердження думок;
- «D», 58–64 бали – здобувач вищої освіти відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання й розуміння основних положень; із допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких є значна кількість суттєвих;
- «E», 50–57 бали – здобувач вищої освіти володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні (обсяг набутих компетентностей здобувача відповідає мінімальним критеріям);
- «FX», 35–49 балів – здобувач вищої освіти володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу (до 20 %);
- «F», 1–34 бали – здобувач вищої освіти володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання й відтворення окремих фактів, елементів, об’єктів.

Розподіл балів, які отримують студенти

Максимальна оцінка навчальних досягнень здобувача вищої освіти

1. Максимальна сума балів поточного контролю (для здобувачів вищої освіти денної форми навчання: поточний контроль (максимально 25 балів) і самостійна робота (максимально 25 балів); для здобувачів вищої освіти заочної форми навчання: поточний контроль (максимально 15 балів) і самостійна робота (максимально 35 балів)) – 50 балів.

2. Максимальна сума балів підсумкового екзаменаційного контролю (тестування (максимально 50 балів) – 50 балів.

3. Максимальна сума балів за навчальну дисципліну (підсумкове оцінювання) – 100 балів.

Підсумкова оцінка є сумою балів, набраних за весь курс навчання та під час поточного контролю та підсумкового контролю (екзамену) (50+50=100) та вираховується за національною шкалою та шкалою ЄКТС.

Список рекомендованих джерел (наскрізна нумерація)

Основні

1. Павелків Р. В. Загальна психологія: підручник. 3-є вид., допов. Київ: Кондор, 2009. 576 с.
2. Поліщук В. М. Вікова та педагогічна психологія: навч. посіб. Суми: ВТД «Університетська книга», 2010. 330 с.
3. Савчин М., Василенко Л. Вікова психологія. Київ: Академвидав (Альма-матер), 2011. 384 с.
4. Сергєєнкова О. П., Столярчук О. А., Коханова О. П., Пасєка О. В. Педагогічна психологія. Київ: Центр учбової літератури, 2012. 168 с.
5. Черезова І. О. Психологія: навч. посіб. Бердянськ: Видавець Ткачук О. В., 2015. 278 с.

Додаткові

1. Варій М.Й. Загальна психологія: навч. посіб. 2-ге вид., випр. і доп. Київ: ЦУЛ, 2007. 968 с.
2. Вікова психологія: Хрестоматія: посібник / Л. В. Долинська, Т. М. Лисянська та ін. Київ: Каравела, 2014. 488 с.
3. Вікова та педагогічна психологія: навч. посіб. / О. В. Скрипченко, Л. В. Долинська, З. В. Огороднійчук та ін. Київ: Каравела, 2008. 399 с.
4. Власова О. І. Педагогічна психологія. Київ: Либідь, 2005. 400 с.
5. Гуцало Е. У. Психологія вікового розвитку особистості: навч.-метод. посіб. Кіровоград: поліграфічно-вид-й центр «Імекс LTD», 2010. 216 с.
6. Корольчук М. С., Крайнюк В. М., Марченко В. М. Психологія: схеми, опорні конспекти, методика: навч. посіб. / За заг. ред. М. С. Корольчука. Київ: Ельга, Шка-Центр, 2005. 320 с.
7. Лисянська Т. М. Педагогічна психологія: Практикум: навч. посіб. Київ: Каравела, 2009. 224 с.
8. М'ясоїд П. М. Курс загальної психології: підручник. Київ: Алерта, 2011. 496 с.
9. Павелків Р. В. Вікова психологія: підручник. Київ: Кондор, 2011. 469 с.
10. Поліщук В. М. Віковий кризовий розвиток людини: від народження до дорослості: навч. посіб. Суми: ПФ «Університетська книга», 2020. 459 с.

11. Савицька О. В., Співак Л. М. Тестові завдання з психології: методичні рекомендації. Кам'янець-Подільський: Видавець Зволейко Д.Г., 2009. 108 с.
12. Савчин М. В. Загальна психологія: підручник. 2-ге вид., доп. Київ: ВЦ «Академія», 2018. 344 с.
13. Сергеєнкова О. П., Столярчук О. А., Коханова О. П., Пасека О. В. Вікова психологія: навч. посіб. Київ: ЦУЛ, 2012. 346 с.
14. Сергеєнкова О. П., Столярчук О. А., Коханова О. П., Пасека О. В. Загальна психологія: навч. посіб. Київ: ЦУЛ, 2012. 296 с.
15. Співак Л. М. Діагностика і корекція «Я-концепції» молодших школярів з низьким рівнем навчальних досягнень: навч. посіб. 2-е вид. Київ: Каравела, 2011. 224 с.
16. Черезова І. О. Психологія життєвих криз особистості (курс лекцій): навч. посіб. Бердянськ: БДПУ, 2021. 110 с.
17. Ушакова І. М. Вікова психологія: курс лекцій. Харків: НУЦЗУ, 2016. 123 с.
18. Шапар В. Б. Сучасний тлумачний психологічний словник. Харків: Прапор, 2005. 640 с.

Інтернет-ресурси

1. www.bdpu.org/library
2. <http://www.nbuiv.gov.ua>
3. <https://scholar.google.com>
4. <https://www.irbis-nbuiv.gov.ua/> – Національна бібліотека імені В.Вернадського;
5. <http://psychology-naes-ua.institute/> – Інститут психології імені Г.С.Костюка НАПН України;
6. <https://psyua.com.ua/> – УНМЦ практичної психології і соціальної роботи НАПН України;
7. <https://www.psychologyed.org/> – Міжнародний інститут психології;
8. <https://www.psyh.kiev.ua/> – журнал «Вісник педагогіки і психології»;
9. <http://psyj.udpu.edu.ua/> – Психологічний журнал;
10. <http://upj.com.ua/indexa.php?page=achieve> – Український психологічний журнал;
11. <https://www.journalsofznu.zp.ua/index.php/psych> – Журнал сучасної психології;
12. <https://apsijournal.com/index.php/psyjournal> – журнал «Психологічний часопис»;
13. <https://psychpersonality.pnpu.edu.ua/> – журнал «Психологія і особистість»;
14. <https://psychoprospects.vnu.edu.ua/index.php/psychoprospects> – журнал «Психологічні перспективи»;

15. <http://psychologis.com.ua/> – сайт з практичної психології;
16. <https://psychclassics.yorku.ca/index.htm> – електронний ресурс з психології
Йоркського університету (Канада);
17. <https://www.top20psychology.com/> – інтернет-каталог з психології.